

Jubileusz
90 rocznicy urodzin
oraz 65 rocznicy święceń kapłańskich
o. prof. Hugolina Langkammera

Ojciec prof. dr hab. Hugolin Langkammer OFM

Życiorys

Hugolin Langkammer OFM urodził się 19 grudnia 1930 r. w Bobrku (pow. bytomski) na Górnym Śląsku jako syn Józefa i Marii z domu Tomiczek. Na chrzcie otrzymał imiona Helmut Teodor. Do szkoły podstawowej uczęszczał w Bobrku. W 1938 r. przyjął Pierwszą Komunię Świętą. Czas jego szkolnej edukacji przypadł na trudne lata II wojny światowej oraz powojenne lata stalinowskich represji. W latach 1946-1950 uczył się w Collegium Seraphicum w Nysie – szkole prowadzonej przez Zakon Braci Mniejszych (franciszkanów) Prowincji Wrocławskiej pw. św. Jadwigi. Po zdaniu egzaminu dojrzałości w 1950 r. wstąpił do Zakonu Braci Mniejszych Prowincji Wrocławskiej i przyjął imię zakonne Hugolin. Nowicjat odbył w klasztorze w Borkach Wielkich. W latach 1951-1955 odbył studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym Franciszkanów we Wrocławiu i w Kłodzku. 18 grudnia 1955 r. przyjął w Częstochowie święcenia kapłańskie z rąk ks. bp. Zdzisława Golińskiego. Na swoim prymitywnym obrazku umieścił zawołanie św. Franciszka – *Deus meus et omnia* (Bóg mój i wszystko moje), które wyznacza szlak jego bogatej duchowo i intelektualnie drogi życiowej. W 1959 r., po ukończeniu studiów teologicznych na Wydziale Teologicznym KUL, uzyskał tytuł magistra teologii, a po zdaniu licencjatu kościelnego w 1961 r. obronił rozprawę doktorską z teologii biblijnej *Znaczenie mariologiczne tekstu Ewangelii św. Jana 19,25-27*, której promotorem był ks. prof. Feliks Gryglewicz. Dwukrotnie – w latach 1961-1963 oraz 1967-1970 – pełnił funkcję rektora Wyższego Seminarium Duchownego Franciszkanów w Kłodzku, prowadząc tam od 1961 r. wykłady z biblistyki. W latach 1963-1966 odbył studia specjalistyczne z biblistyki i orientalistyki w Papieskim Instytucie Biblijnym (Biblicum) w Rzymie, gdzie w 1964 r. uzyskał licencjat nauk biblijnych. W 1966 r. na podstawie rozprawy doktorskiej *Christus der Schöpfungsmittler. Die biblischen Texte und der Ursprung des Glaubens*, napisanej pod kierunkiem o. prof. Karla Prumma, uzyskał tytuł doktora nauk biblijnych (z najwyższą notą *summa cum laude*). Po rocznych studiach biblijnych i archeologicznych w Ziemi Świętej powrócił do Polski i w 1967 r. z polecenia ks. kard. Stefana Wyszyńskiego rozpoczął pracę naukowo-dydaktyczną w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. W 1969 r. habilitował się na podstawie dorobku naukowego oraz rozprawy *Problemat splotu orzeczeń ktizeologicznych i so-*

terologicznych w chrystologii Nowego Testamentu. Na wniosek Rady Wydziału Teologicznego KUL w 1975 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym, a w 1982 r. uzyskał tytuł profesora zwyczajnego. W 1977 r. przekształcił dotychczasową Szkołę Biblijną KUL w Instytut Nauk Biblijnych i w latach 1977-1986 był jego pierwszym dyrektorem. Mocno angażował się w pracę administracyjną uczelni. W latach 1975-1985 był prodziekanem, a w 1987-1993 dziekanem Wydziału Teologii KUL. W czasie jego kadencji (w 1988 r.) na wniosek Wydziału Teologii kard. Josef Ratzinger otrzymał tytuł doktora *honoris causa* w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Oprócz pracy dydaktycznej na KUL prowadził także wykłady w Wyższym Seminarium Duchownego Franciszkanów w Kłodzku, na Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu (od 1970 r.) oraz na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego (od 1996 r.). W latach 1976-1988 (przez trzy kadencje) był przewodniczącym Ogólnopolskiej Sekcji Biblistów Polskich, organizując doroczne zjazdy wykładowców biblistyki. Wygłaszał wykłady w Stanach Zjednoczonych, Niemczech, Anglii, Austrii, Belgii, Włoszech i Francji. Był członkiem wielu prestiżowych stowarzyszeń naukowych w Polsce i za granicą, m.in. Towarzystwa Naukowego KUL, Studiorum Novi Testamenti Societas, Goeres Instytut. W 1994 r., w uznaniu za całokształt pracy naukowej i dydaktycznej, został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. The American Biographical Institute ogłosił go „Człowiekiem roku 1997”. W 2000 r. został odznaczony Medalem Prezydenta Miasta Lublina oraz otrzymał Nagrodę Ministra Edukacji Narodowej indywidualną za książkę *Bóg jako Ojciec w świetle Nowego Testamentu*. Jego pasją jest dyrygentura i muzyka, zwłaszcza gra na fortepianie i organach. W duchu franciszkańskim wykazuje także wielkie zamiłowanie do zwierząt, zwłaszcza psów. Jego życiowa dewiza brzmi: „Służyć innym i przekazać młodym to, co się dzięki łasce Bożej zdobyło”.

Badania naukowe o. Hugolina Langkammera koncentrują się na zagadnieniach wiary wczesnego Kościoła oraz na teologii Nowego Testamentu, a zwłaszcza na hymnach chrystologicznych, listach Pawłowych, opisach męki Pańskiej, pneumatologii, antropologii, etyce i duchowości biblijnej. Jest on autorem ponad stu książek, także w językach obcych, oraz kilkuset artykułów naukowych. Wypromował 65 doktorów i kilkuset magistrów. Jest otoczony przyjaźnią i szacunkiem wielu swoich uczniów, których nieustannie inspiruje do umiłowania Biblii i twórczości naukowej.

Ks. Mirosław S. Wróbel

Ojciec Święty Franciszek

udziela całym sercem

Apostolskiego Błogosławieństwa

Ojcu Hugolinowi Langkammerowi

z okazji 65 rocznicy przyjęcia Święceń Kapłańskich
wzywając, przez wstawiennictwo Matki Najświętszej,
obfitości łask i darów Bożych na dalsze lata kapłańskiej posługi

Parafia Sw. Antoniego w Częstochowie, 18 grudnia 2020

Ex Audibus Vaticani die, 8.08.2020

Card. Leonard Langkammer
Ecclesiarum Prolegationis Apostolicae

KONFERENCJA
EPISKOPATU
POLSKI

POLISH BISHOPS'
CONFERENCE
—
CONFERENTIA
EPISCOPORUM
POLONIAE

Abp Stanisław Gądecki
Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, dnia 31 lipca 2020 roku

Wielce Czcigodny Księżu Profesorze,

Ponad 1050-letnia historia Kościoła w Polsce – wpływająca z niewyczerpywalnego źródła życia, jakim jest Ewangelia Chrystusowa – opromieniona jest blaskiem wybitnego, a jednocześnie pokornego życia i działalności tych swoich dzieci, którzy służbie Kościołowi poświęcili się bezgranicznie.

Wśród tych wybitnych osobowości jaśniej postać Wielce Czcigodnego Księdza Profesora – członka Zgromadzenia Braci Mniejszych, kapłana, profesora, biblisty i teologa, założyciela i pierwszego dyrektora Instytutu Nauk Biblijnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, wieloletniego prodziekana i dziekana Wydziału Teologicznego tegoż Uniwersytetu, wykładowcy, trzykrotnie przewodniczącego Ogólnopolskiej Sekcji Biblistów Polskich, autora ponad stu publikacji książkowych oraz kilkaset artykułów naukowych, promotora ponad sześćdziesięciu rozpraw doktorskich, członka najważniejszych towarzystw naukowych polskich i zagranicznych, kawalera Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski.

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski chciałbym złożyć Wielce Czcigodnemu Ojcu Profesorowi jak najserdeczniejsze życzenia z okazji 90. rocznicy urodzin oraz 65. rocznicy przyjęcia święceń kapłańskich.

Dziękuję Bogu, że obdarzył Kościół w Polsce człowiekiem tak wybitnym – jak skromnym, tak twórczym – jak pracowitym, tak kompetentnym – jak miłującym Chrystusa, Słowo i Kościół Święty.

Dziękuję Wielce Czcigodnemu Jubilatowi za charakterystyczny rys jego pracy naukowej i dydaktycznej, który bardzo wyraźnie uwidacznia się w świetle słów papieża Benedykta XVI z Posynodalnej Adhortacji *Verbum Domini* „Istotnie, dzięki głoszeniu słowa Bożego rodzi

Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski
Skwer Kard. S. Wyszyńskiego 6
01-015 Warszawa

tel.: +48 22 530 48 00
tel.: +48 22 530 48 85
fax: +48 22 838 09 67

e-mail: skep1@episkopat.pl
www.episkopat.pl

KONFERENCJA
EPISKOPATU
POLSKI

POLISH BISHOPS'
CONFERENCE
—
CONFERENTIA
EPISCOPORUM
POLONIAE

Abp Stanisław Gądecki
Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

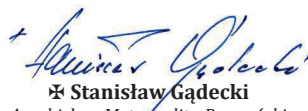
się wiara, z którą całym sercem przyjmujemy objawioną nam prawdę i powierzamy całych siebie Chrystusowi: „wiara rodzi się z tego, co się słyszy, tym zaś, co się słyszy, jest słowo Chrystusa” (Rz 10, 17). Całe dzieje zbawienia pokazują nam stopniowo ten ścisły związek między słowem Bożym i wiarą, który urzeczywistnia się w spotkaniu z Chrystusem. Dzięki Niemu bowiem wiara przybiera kształt spotkania z Osobą, której powierzamy własne życie. Jezus Chrystus jest dziś nadal obecny w historii w swoim ciele, którym jest Kościół, dlatego akt naszej wiary jest zarazem aktem osobistym i kościelnym” (*Verbum Domini*, 25).

Życzę, aby słowo Boże, którego studium i głoszeniu poświęcił Ojciec całe swoje życie, jako profesor i kapłan, owocowało każdego dnia coraz głębszym doświadczeniem spotkania z Tym, który jest Życiem samym.

Zapewniam Wielce Czcigodnego Jubilata o duchowej bliskości oraz o modlitwie wiernych i pasterzy Kościoła w Polsce, a dalsze życie i posługę Ojca Profesora powierzam Pani Jasnogórskiej – Królowej Polski.

Z wyrazami szacunku, przesyłam pasterskie błogosławieństwo,

✠ Stanisław Gądecki

Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów
Europy (CCEE)

Wielce Czcigodny
Ojciec prof. dr hab. Hugolin **LANGKAMMER OFM**
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski
Skwer Kard. S. Wyszyńskiego 6
01-015 Warszawa

tel.: +48 22 530 48 00
tel.: +48 22 530 48 85
fax: +48 22 838 09 67

e-mail: skep1@episkopat.pl
www.episkopat.pl

Wojciech Polak
Arcybiskup Metropolita Gnieźnieński
Prymas Polski

Gniezno, 9 lipca 2020 r.

„Pan daje ci swoje Słowo, abyś je przyjął jak list miłosny, który napisał dla ciebie, abyś poczuł, że On jest obok ciebie. Jego Słowo nas pociesza i dodaje otuchy. Jednocześnie prowokuje do nawrócenia, wstrząsa nami, uwalnia nas od paraliżu egoizmu. Jego Słowo ma bowiem tę moc: zmienić nasze życie, sprawić, że przejdziemy z ciemności do światła”.

Papież Franciszek

Czcigodny Ojczy Profesorze,

Pozwalam sobie przywołać w tym miejscu słowa Ojca Świętego Franciszka, wypowiedziane podczas Mszy świętej w tegoroczną Niedzielę Słowa Bożego, którą sam nie tak dawno ustanowił. Jestem przekonany, że oddają one także sens kapłańskiej posługi czcigodnego Jubilata, która od 65 lat zogniskowana jest właśnie wokół Pisma świętego.

Przyłączając się do licznych zapewne słów wdzięczności i uznania, powtarzanych z okazji szczególnego jubileuszu, chciałbym i ja podziękować za lata gorliwej i niezwykle owocnej posługi naukowej. To między innymi dzięki zaangażowaniu Ojca Profesora Instytut Nauk Biblijnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego może równać się swoim poziomem z największymi ośrodkami uniwersyteckimi na świecie.

Wraz z wyrazami głębokiego szacunku proszę przyjąć zapewnienie o mojej modlitwie, zanoszonej u Relikwii św. Wojciecha w Gnieźnie. Zawierzam w niej naszemu Panu Ojca Profesora oraz tak wiele osób i środowisk związanych więzami przyjaźni i kapłańskiej służby z czcigodnym Jubilattem. Na dalsze lata życia i posługi z serca udzielam pasterskiego błogosławieństwa.

† Wojciech Polak
Arcybiskup Metropolita Gnieźnieński
Prymas Polski

Czcigodny Jubilat

Ojciec prof. dr hab. Hugolin Langkammer OFM

Henryk Józef Muszyński
Arceybiskup Gnieźnieński
Senior

Gniezno, dnia 15 lipca 2020 r.

Czcigodny i Dostojny Solenizancie,
Drogi Ojcie Profesorze Hugolinie,

Uroczystość 90-lecia urodzin i dostojny Jubileusz 65-lecia święceń kapłańskich Drogiego Ojca Profesora dr. hab. Hugolina Langkammera, stanowi dla mnie miłą okazję do wyrażenia mojego szczerego uznania, wdzięczności i najlepszych życzeń za ten niezwykle, podwójny Jubileusz. Włączam się całym sercem w dziękczynienie Panu dziejów, za to, że pozwolił doczekać tych niezwykle Jubileuszy i nadal użyzcza Drogiemu Jubilatowi sił i zdrowia do czynnej posługi na miarę sędziwego wieku.

Z dostojnym Jubilatem łączą mnie szczególnie bliskie, braterskie i koleżeńskie więzy, sięgające wspólnych studiów w Instytucie Biblijnym w Rzymie i nieco później także w Ziemi Świętej. Jestem tylko nieco młodszym kolegą i z ogromną wdzięcznością wspominam nasze młode lata studiów. Należę do tego samego, dziś sędziwego pokolenia Biblistów, których łączą nie tylko wspólne studia, ale także długoletnia praca nad Pismem Świętym. Z ogromną wdzięcznością wspominam także naszych Nauczycieli i Mistrzów, którzy wprowadzali nas w niełatwe tajniki wiedzy biblijnej. O ile pamiętam, byłem także kolejnym Doktorem Nauk Biblijnych, właśnie po Ojcu Hugolinie

Z uznaniem i wdzięcznością śledziłem, i nadal śledzę i podziwiam pracowitość i ogromny dorobek Ojca Profesora Hugolina w dziedzinie nauk biblijnych. Z uznaniem i wdzięcznością patrzę na Jego bogate osiągnięcia: by wspomnieć tylko dzieła, które obejmują całą Biblię lub tylko Nowy Testament, jak: „Teologia Starego Testamentu”, „Pneumatologia biblijna”, „Etyka Nowego Testamentu”, „Metodologia Nowego Testamentu” i wiele innych.

Dziś Ojciec Profesor jest bez wątpienia jednym z najbardziej zasłużonych Biblistów nie tylko Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, ale także w Polsce i cieszy się ogromnym uznaniem renomowanych środowisk naukowych Zagranicą. Przez całe lata był Ojciec Profesor Dyrektorem Instytutu Nauk Biblijnych KUL, następnie także Prodziekanem i Dziekanem Wydziału Teologicznego KUL,

ponadto pełnił również funkcję Przewodniczącego Sekcji Biblistów Polskich przy Konferencji Episkopatu Polski. Może się również poszczycić, że wypromował dziesiątki doktorów teologii biblijnej, nie wspominając już o całych zastępach magistrów.

Wyrażam słowa najgłębszego uznania i podziękowania za wielki trud i ogromny, naukowy i dydaktyczny dorobek w zakresie nauk biblijnych. Cieszę się, że pomimo upływu lat Ojciec Profesor na miarę możliwości ciągle pracuje naukowo i służy nadal swoją bogatą wiedzą i doświadczeniem kolejnym pokoleniom. Bogu niech będą dzięki za bogatą spuściznę naukową, którą Ojciec Profesor pozostawia potomnym. Zasluguje ona zarówno na uznanie, ale także na serdeczną wdzięczność wszystkich, którzy będą korzystali z tego bogatego dorobku naukowego.

Drogi Hugolinie! Niech Pan użycz Ci nadal sił i zdrowia po najdłuższe lata posługi Kościołowi Bożemu. Jak przystało na znakomitego Biblistę, kończę swoje życzenia dla Niego błogosławieństwem kapłanów Aarona:

Niech cię Pan błogosławi i strzeże.

Niech rozpromienia nad tobą swoje oblicze,

niech cię obdarzy swą łaską i pokojem.

(Por. Lb 6,24-26).

Oddany w Panu

+ Henryk J. Muszyński
Arcybiskup Gnieźnieński
Senior

Czcigodny

Ojciec Profesor dr hab. Hugolin Langkammer OFM

ARCYBISKUP METROPOLITA LUBELSKI

ul. Prymasa S. Wyszyńskiego 2, 20-105 Lublin, e-mail: sekretarz@diecezja.lublin.pl
tel. +48 81 532-34-68, fax +48 81 534-61-35

Lublin, 1 sierpnia 2020 r.

Czcigodny Ojciec Profesorze!

Instrumentum laboris przygotowane na XII Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów w 2008 roku, zatytułowane „Słowo Boże w życiu i misji Kościoła” w numerze 12 przypomina, iż „Kościół, jako tajemnica Ciała Jezusa, w Słowie znajduje objawienie własnej tożsamości, łaskę nawrócenia, udzielenie mu misji, źródło swego prorokowania i podstawę swej nadziei”. Słowo Boże staje się „najwyższą regułą wiary i mocą życia, rozwija się pod opieką Ducha Świętego i wzrasta dzięki kontemplacji i dociekaniu wierzących”. Dokument stwierdza, iż „świadczą o tym w szczególności ludzie Boży, którzy żyli się ze Słowem”.

Jestem głęboko przekonany, iż myśli te odnoszą się do życia i działalności naukowo-dydaktycznej Ojca Profesora. Pochylając się nad tajemnicą Boga, któremu w swej dobroci i mądrości spodobało się objawić siebie samego i ujawnić nam tajemnicę swojej woli (por. Ef 1,9; KO 2), poszukuje Ojciec niestrudzenie Mądrości, realizującej się w umiłowaniu Słowa Bożego i rzetelnej jego interpretacji.

Pośród bogatej działalności Czcigodnego Ojca Profesora nie sposób pominąć wkładu w rozwój studiów biblijnych na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim: był Ojciec pierwszym dyrektorem Instytutu Nauk Biblijnych, który powstał w 1977 r. z przekształconej Szkoły Biblijnej KUL. Wyrażam wdzięczność za pracę administracyjną na rzecz uczelni, za piastowanie funkcji prodziekana (1975-85) i dziekana Wydziału Teologii KUL (1987-93). W tym czasie w roku 1988 doszło do historycznej wizyty kard. Josefa Ratzingera, który na wniosek Wydziału Teologii, otrzymał tytuł doktora *honoris causa* Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Dziękuję z serca za intelektualne kształtowanie przyszłych księży Archidiecezji Lubelskiej, wielu spośród kilkuset magistrów Ojca Profesora to alumni Seminarium Duchownego w Lublinie. Jako wykładowca Pisma Świętego przyczynił się Ojciec Profesor do pogłębionej formacji biblijnej wielu pokoleń

studentów, mając na względzie słowa Konstytucji dogmatycznej o Objawieniu Bożym *Dei Verbum*, iż „Wierni Chrystusowi winni mieć szeroki dostęp do Pisma Świętego” (KO 22).

Papież Benedykt XVI w adhortacji apostolskiej *Verbum Domini* mocno podkreślił, że „od owocnej relacji między egzegezą i teologią zależy w znacznym stopniu duszpasterska skuteczność działalności Kościoła oraz życia duchowego wiernych” (VD 31). Słowa te można potraktować jako inspirację do wyrażenia życzeń Czcigodnemu Ojcu Profesorowi, by Jego *opus vitae* – wierna służba Bożemu Słowu w dalszym ciągu przyczyniało się do budowania żywego Kościoła. Niech Mądrość Boża, której Ojciec Profesor nieustannie poszukuje i wiernie strzeże, rozłacza nad Nim pieczę, a Maryja – Matka Wcielonego Słowa wyprasza u Boga niezbędne łaski na dalsze lata służby Ludowi Bożemu.

Z wyrazami głębokiego szacunku i wdzięczności

+Stanisław Budzik

Arcybiskup Metropolita Lubelski

Józef Kupny
Arcybiskup Metropolita Wrocławski

Wrocław, dnia 27 lipca 2020 r.

PRZEWIELEBNY

OJCIEC PROF. **HUGOLIN LANGKAMMER** OFM

Czcigodny Ojciec Profesorze

Zbliżające się 90. rocznica urodzin oraz 65. rocznica przyjęcia święceń kapłańskich stanowią dla mnie doskonałą okazję do wyrażenia duchowej łączności z Ojcem Profesorem oraz zapewnienia o pamięci w modlitwie.

Dziś, kiedy Kościół i środowisko akademickie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II radują się pięknymi jubileuszami Ojca Profesora, pragnę Bogu Najwyższemu wyrazić wdzięczność za to, że dane mi było zetknąć się nie tylko z bogatym dorobkiem naukowym Czcigodnego Jubilata, ale przede wszystkim poznać Go osobiście. Pokolenia teologów, biblistów i osób duchownych w Polsce, które wychowały się na publikacjach autorstwa Ojca Profesora, podziwiają błyskotliwość, pracowitość, łatwość przekazywania myśli oraz ogromną wiedzę, a przy tym skromność, otwartość i miłość do Boga oraz Kościoła.

Z całego serca życzę, by Ojciec Profesor zawsze pozostał bliskim i radosnym świadkiem Jezusa Chrystusa, Dobrego Pasterza, a poprzez głoszenie Słowa nadal przyciągał ludzi do Boga.

Z darem modlitwy

+

+ Józef Kupny
Arcybiskup Metropolita Wrocławski

List gratulacyjny ks. bp. Mieczysława Cisło, Biskupa Pomocniczego Archidiecezji Lubelskiej

Dziewięćdziesiąte urodziny o. prof. dr. hab. Hugolina Langkammera są okazją do refleksji nad moją osobistą więzią z dostojnym Jubilatem. Otóż, w latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku Ojciec Profesor, po powrocie z Rzymu z doktoratem uzyskanym na rzymskim Biblicum, podjął wykłady z egzegezy biblijnej na moim roku studiów. Już wówczas dał się poznać jako wykładowca o niezwykle urzekającej osobowości. Imponował nam swoją inteligencją, erudycją, humanizmem, rozległymi zainteresowaniami, znajomością języków obcych, zaangażowaniem ewangelizacyjnym poprzez głoszenie rekolekcji parafialnych, pogodą ducha oraz talentem muzycznym. W rzeczywistości „żelaznej kurtyny” i życia w zamkniętym świecie systemu totalitarnego był dla nas oknem nie tylko na bogactwo umysłowe, kulturowe i naukowe biblistyki, ale także wolnego świata. To nas, studentów, otwierało na pogłębianie wiedzy biblijnej i zainteresowanie życiem Kościoła powszechnego.

W latach osiemdziesiątych, kiedy zostałem przełożonym i prefektem studiów w seminarium duchownym w Lublinie, moje dotychczas formalne relacje z Ojcem Profesorem przerodziły się w więź przyjaźni, zwłaszcza wtedy, kiedy Ojciec Profesor pełnił funkcję dziekana Wydziału Teologii KUL. Seminarium liczyło wówczas kilkuset studentów, co rodziło różne problemy przy załatwianiu formalności uczelnianych. Ojciec Profesor stanowił dla mnie wielkie oparcie w organizacji sesji egzaminacyjnych, egzaminów wstępnych, obrony prac magisterskich czy obsadzie wykładowców.

W ciągu lat mogłem podziwiać obfitą twórczość naukową Ojca Profesora, właściwie wciąż trwającą, w szerokim zakresie tematyki biblijnej, zarówno w dziedzinie czystej egzegezy, jak i teologii biblijnej, leksykograficznej, duchowo-pastoralnej. Publikacje Ojca Profesora stanowią dziś olbrzymi księgozbiór udostępniający wiedzę z dziedziny nauk biblijnych na poziomie światowym. Jest to niezwykła „kopalnia wiedzy” dla pracy naukowej i życia duchowego.

Dziś dla Ojca Jubilata czas jakby się zatrzymał w miejscu jego największej świętości. Ojciec Profesor nadal tworzy, pisze, publikuje i służy. Dziękując mu za wielką życzliwość i pomoc, jakich doznawałem w przeszłości, życzę, aby Chrystus Pan umacniał siły jego ducha i ciała, a Duch Święty inspirował do dalszej twórczości.

Gratuluję Ojcu wspaniałego życia, wypracowanych dzieł naukowych, głęboko ludzkiej i ewangelicznej postawy w sprawowaniu odpowiedzialnych funkcji uniwersyteckich, wierności franciszkańskiemu charyzmatowi zakonnemu. Gratuluję Bożego daru, jakim jest dziewięć dziesięcioleci sprawnego życia fizycznego, umysłowego i duchowego. A jednak udało się Stwórcy starość!!!

Ks. bp Mieczysław Cisło
Biskup Pomocniczy Archidiecezji Lubelskiej

MINISTER PROWINCJALNY

PROWINCJI ŚW. JADWIGI ZAKONU BRACI MNIEJSZYCH

al. J. Kasprowicza 26, 51-161 Wrocław 8, provincial@franciszkanie.com

tel. +48/71.3273.550, fax +48/71.3273.555

L.dz. 104/20

Wrocław, 17. lipca 2020 r.

Czcigodny Jubilat

o. prof. dr dr hab.

Hugolin Helmut Langkammer OFM

„Bo nie jest światło, by pod korcem stało,
Ani sól ziemi do przypraw kuchennych,
Bo piękno na to jest, by zachwycalo
Do pracy – praca, by się zmartwychwstało”.
(C. K. Norwid)

Te – rzecz by można – prorockie i oparte na fundamencie Ewangelii słowa, zapisane przez Cypriana Kamila Norwida, kierują myśli ku najbardziej pierwszym zagadnieniom istoty ludzkiego życia i powołania. Odkrywając piękno ukryte w trudzie codziennej pracy, której przez Stwórcę został nadany sens głęboko eschatologiczny, można doświadczyć bardzo osobiście realności Tajemnicy Wcielenia i naszego w niej udziału. Święty nasz Ojciec Franciszek, kontemplując życiem głębię tych prawd, podejmował trud codziennej pracy, a następnie ubierał w słowa, zwłaszcza w swoim „Uwielbieniu Boga Najwyższego”, poszczególne przymioty Boże, które odkrywał na kartach Ewangelii, a także w kolejnych momentach powszedniego życia, by potem je łączyć z tajemnicą Słowa, które Ciałem się stało (por. Np 1). Doświadczając, że Bóg jest pięknem, łaskawością, bezpieczeństwem, sensem i mądrością, powierzał swym braciom, a zwłaszcza teologom, misję troski o te święte tajemnice oraz obwieszczenie ich światu (zob. T 13).

Dostojny Jubilat jako wierny syn św. Franciszka z Asyżu, rzeczywistości te nie tylko kontemplował, ale nade wszystko realizował, podejmując powołanie, którego szczególnym zadaniem jest zdobywanie, w łączności z Urzędem Nauczycielskim Kościoła, coraz głębszego zrozumienia Słowa Bożego zawartego w natchnionym Piśmie Świętym i przekazanego przez żywą Tradycję Kościoła (por. DV 3). Przez kolejne lata życia jako teolog, pogłębiał znajomość Bożego słowa i dzielił się nią z braćmi, a następnie tymi wszystkimi, do których został posłany, zwłaszcza ze studentami i profesorami Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, na którym, w ramach działalności dydaktycznej i naukowej, pełnił zaszczytną funkcję prodziekana (1975-85) a następnie dziekana (1987-93) Wydziału Teologii. Ciesząc się uznaniem – zarówno w kraju, jak i poza nim – podejmowane wykłady, publikacje i szeroko zakrojona aktywność

naukowa i ewangelizacyjna, są powodem do radości nie tylko dla Dostojnego Jubilata, ale także tytułem dumy dla nas – braci mniejszych Prowincji św. Jadwigi, do której o. Profesor należy. Podobnie jak chlubą Franciszka z Asyżu był znamienity teolog Antoni z Padwy, tak niewątpliwie chlubą Prowincji św. Jadwigi Zakonu Braci Mniejszych pozostaje osoba o. prof. Hugolina Langkammera.

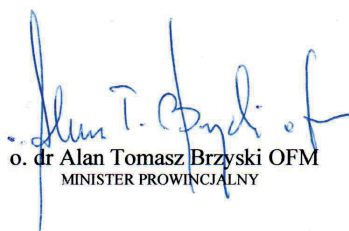
Godna podziwu pozostaje nieustannie wytrwałość, pracowitość, która, mimo iż, wraz z przejściem na emeryturę zakończyła się jego odpowiedzialność za promocje doktorskie i magisterskie, to jednak nie zwolniła w zakresie pisarskim i wydawniczym. Ostatnim przykładem może być solidny komentarz jego autorstwa do Księgi *Pieśni nad Pieśniami*, który ukazał się w tym roku w ramach wydawniczej serii PŚST, podejmowanej przez *Wydawnictwo Pallotinum*.

Wraz z całą Prowincją św. Jadwigi wpisujemy się w wielkie dziękczynienie Dobremu Bogu za 90. lat życia, 65. lat kapłaństwa i szereg lat działalności naukowej naszego Dostojnego Współbrata. Dziękujemy za nieustanną współpracę z Bożą łaską i życzymy by jej owoce łączyły stale naturalne dążenie rozumu - oświeconego przez wiarę - ku prawdzie, by z nową mocą i gorliwością przenikać sens Objawienia (DV 10).

Niech Bóg błogosławi, darzy wszelkimi łaskami, a dorobek Czcigodnego Ojca Jubilata, niech kolejnym pokoleniom pomaga w doświadczaniu piękna, łaskowości, bezpieczeństwa i mądrości Stwórcy – jak tego uczy nas święty Ojciec Franciszek Asycki.

Pokój i Dobro!

o. dr Alan Tomasz Brzyski OFM
MINISTER PROWINCJALNY

REKTOR
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II

Lublin, dnia 5 sierpnia 2020 r.

Wielce Czcigodny Ojcie Profesorze!

Składam serdeczne gratulacje i najlepsze życzenia w imieniu własnym i społeczności akademickiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II z okazji wspniania jubileuszy – 90. urodzin i 65. rocznicy przyjęcia święceń kapłańskich. Jednocześnie gorąco dziękuję za wszystkie aktywne i twórcze lata spędzone w naszej Alma Mater, a także za wszelkie działania i zaangażowanie na rzecz Wydziału Teologii oraz Szkoły Biblijnej KUL. Autorytet Ojca Profesora, spuścizna badawcza i wkład naukowy w biblistykę były wielokrotnie doceniane, a tegoroczne jubileusze są kolejną sposobnością do przypomnienia o nich i uhonorowania Czcigodnego Jubilata. To piękne, że pamiętali o nich w sposób szczególny życzliwi współpracownicy i wdzięczni uczniowie, którzy zapragnęli uczcić je w tradycyjnej uniwersyteckiej formie i tym samym wyrazić uznanie dla dokonań i osiągnięć swojego Mistrza oraz wypowiedzieć podziękowanie za prowadzenie po drogach naukowych kwerend i badań.

Dostojny Jubilacie!

Proszę przyjąć życzenia, by dorobek naukowy Ojca Profesora w zakresie biblistyki pomagał nam wciąż odkrywać i pojmować treść objawienia Bożego zapisanego na kartach Pisma Świętego. Życzę też radości i pokoju serca na długie lata życia zakonnego.

Z wyrazami szacunku

Rektor

ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński

Czcigodny

O. Prof. Dr hab. Helmut Langkammer
Klasztor OO. Franciszkanów
ul. Kasprowicz 26
51-137 Wrocław

Lublin, dn. 22 lipca 2020 r.

Przewielebny

O. Prof. Hugolin Langkammer OFM

Zrozumienie własnej tożsamości bez wątpienia domaga się odwołania do pamięci o przeszłości, o ludziach i wydarzeniach, które nadawały kształt ludzkiej osobowości czy rzeczywistości i warunkom życia. Takie odświeżenie i przywrócenie pamięci było jednym ze znamion niedawnych obchodów 100-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Nasz Uniwersytet nadal z wdzięcznością wspomina tych, którzy przez lata budowali jego duchową dojrzałość, dorobek naukowy i wychowawczy, stając się zarazem zobowiązaniem dla kolejnych pokoleń. Podobne przekonanie towarzyszy całemu gronu profesorów, doktorantów i studentów Wydziału Teologii, będącego szczególnie ważnym środowiskiem naszej katolickiej Uczelni.

Ojciec Profesor należy do tych absolwentów i nauczycieli akademickich Wydziału Teologii KUL, bez których trudno wyobrazić sobie jego obecny kształt. Związki Ojca z Uniwersytetem sięgają roku 1960 i uzyskania tytułu zawodowego magistra teologii, a pogłębiły się poprzez kolejne stopnie i awanse naukowe aż po tytuł profesorski w 1982 r. Przez wszystkie te lata prowadzone przez Ojca Profesora wykłady i aktywność promotorska wykształciły wiele pokoleń teologów i specjalistów w zakresie nauk biblijnych, którzy następnie prowadzili badania naukowe i dydaktykę akademicką na różnych uczelniach w kraju i za granicą. Oddanie Czcigodnego Jubilata naszemu Wydziałowi i Uniwersytetowi ujawniło się również w gorliwej służbie poprzez pełnienie przez kilkanaście lat wysokich funkcji prodziekana i dziekana Wydziału Teologii. Oznaczało to zarazem uczestnictwo w pracach Senatu KUL i realizowanie zadań służących całej wspólnotie akademickiej.

Wieloletnia praca badawcza Ojca Profesora, zwłaszcza translatorska i egzegetyczna, sprawiła, że ośrodek studiów biblijnych na Wydziale Teologii naszego Uniwersytetu stał się wiodącym centrum naukowo dojrzałej i pełnej wiary refleksji nad słowem Bożym. Towarzyszyło temu zawsze gorliwe zaangażowanie duszpasterskie i kaznodziejskie, by coraz powszechniejsza znajomość objawionego słowa Bożego pozwalała ludziom wierzącym poznać

zamyśl Chrystusowy i żyć w mocy łaski. Także po przejściu na emeryturę zachował Ojciec życzliwość dla swojej Alma Mater i na różne sposoby do dzisiaj współpracuje z biblistami i teologami Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

W imieniu władz i całej wspólnoty akademickiej Wydziału Teologii KUL wyrażam Czcigodnemu Jubilatowi szczególną wdzięczność i uznanie za wszystkie lata pracy i oddania dla naszego Uniwersytetu. Niech Duch Święty nadal inspiruje i prowadzi myśl biblijną i teologiczną Ojca Profesora, by wszyscy słuchacze i czytelnicy proklamowanego słowa Bożego wzrastali w wierze, umacniali się w nadziei i przynosili owoce miłości w życiu chrześcijańskim!

Z najwyższym uznaniem i wdzięcznością

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'S. Nowosad', with a stylized flourish at the end.

Ks. Sławomir Nowosad

Dziekan Wydziału Teologii KUL

Warszawa, 1 sierpnia 2020 r.

**Liść gratulacyjny ks. prof. dr hab. Waldemara Chrostowskiego,
Honorowego Przewodniczącego Stowarzyszenia Biblistów Polskich**

Czcigodny Ojcie Profesorze,

Piękna rocznica urodzin i kolejna księga pamiątkowa przygotowana przez grono wdzięcznych przyjaciół to nowe okoliczności do wyrażenia wielkiego uznania, ogromnego szacunku i złożenia jubileuszowych życzeń.

Rozległy dorobek naukowy, administracyjny i organizacyjny Ojca Profesora obejmuje między innymi sprawowanie w latach 1976-1988 funkcji prezesa Sekcji Biblijnej przy Konferencji Episkopatu Polski, z której w 2003 r. zostało utworzone Stowarzyszenie Biblistów Polskich. Był to wyjątkowy czas w naszych dziejach, naznaczony wyborem kardynała Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową i pierwszym okresem jego pontyfikatu oraz głębokimi przemianami społecznymi, które nie pozostały bez wpływu na życie religijne i teologiczne. Koordynując prace środowiska biblijnego i organizując doroczne Sympozja Biblistów Polskich, wniósł Ojciec Profesor nieoceniony wkład w rozwój katolickiej bibliistyki polskiej.

W nawiązaniu do wspaniałych rezultatów wieloletniej pracy dydaktyczno-naukowej i wartościowych publikacji, które zawdzięczamy Ojcu Profesorowi, powtórzę swoje słowa sprzed 15 lat, gdy w wydanej wtedy księdze pamiątkowej uczciliśmy 50. rocznicę jego święceń kapłańskich: „To wszystko są dowody ogromnej pracowitości, ambicji i nieprzeciętnych uzdolnień, które zostały owocnie wykorzystane z wielkim pożytkiem dla innych. Kościół w Polsce i teologia polska zawdzięczają Jubilatowi bardzo wiele. Wpisał się trwale i wyraźnie w najnowszą historię, zajmując w niej poczesne miejsce”.

Dziękując za świadectwo wiary i umiłowania Słowa Bożego, ponawiam serdeczne życzenia: Czcigodny Ojcie Profesorze, *Ad Multos Annos!*

Ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski

**List gratulacyjny ks. Zbigniewa Rembisza,
Dyrektora Wydawnictwa Pallottinum**

*„Cóż oddam Panu za wszystko, co mi wyświadczył?
Podniosę kielich zbawienia i wezwę imienia Pańskiego”*
Ps 116,12-13

Tymi słowami Psalmu zwracamy się przede wszystkim do Boga, dziękując Mu za osobę Ojca Profesora Hugolina Langkammera OFM w czasie, kiedy obchodzimy tak przepiękne jubileusze: 90 lat życia i 65 lat posługi kapłańskiej Ojca Profesora. Rzeczywiście jest za co dziękować Stwórcy. Nasz Jubilat do ogromnego talentu, jakim został obdarzony przez Wszechmogącego Boga, dołożył swoją pracę, wysiłek, poświęcenie, a nade wszystko modlitwę. Ta piękna współpraca Boga i człowieka dała obfity owoc w postaci ogromnego i wspaniałego dorobku życiowego Ojca Profesora Hugolina Langkammera OFM. Wiele z tych owoców może cieszyć czytelników dzieł wydanych w Wydawnictwie Pallottinum.

W ciągu blisko 75 lat istnienia naszego Wydawnictwa ukazało się w nim bardzo wiele książek i artykułów autorstwa dostojnego Jubilata. Całe pokolenia osób zainteresowanych i zatroskanych o swoją edukację biblijną korzystało z imponującego dorobku Ojca Profesora. Wspomnę tylko jedno z większych dzieł z zakresu biblistyki, jakie ukazywało się w Polsce od 1961 r.: Pismo Święte Starego Testamentu. Wstęp – Przekład z oryginału – Komentarz oraz Pismo Święte Nowego Testamentu. Wstęp – Przekład z oryginału – Komentarz, opracowane wspólnie przez Katolicki Uniwersytet Lubelski i Wydawnictwo Pallottinum. Ta bardzo ważna i znana seria wydawnicza, której Ojciec Profesor Hugolin Langkammer OFM jest współautorem, przez dziesięciolecia formowała pokolenia polskich biblistów. Pomogła też wyedukować pokolenia polskich kapłanów i teologów. Cała spuścizna naukowa dostojnego Jubilata jest nieocenionym darem i zadaniem dla nas, duchowych spadkobierców tytanicznej pracy Ojca Profesora. Darem, z którego możemy korzystać w swojej pracy, i zadaniem, aby ziarna zasiane w naszych umysłach i sercach wydały plon obfity.

W bieżącym roku ukazała się *Księga Syracha* autorstwa Ojca Profesora Hugolina Langkammera OFM, ostatnia pozycja z serii Pismo Święte Starego Testamentu. Wstęp – Przekład z oryginału – Komentarz. Tym samym zostało zakończone dzieło tworzone przez bardzo wielu wybitnych polskich biblistów, wśród których Czcigodny Jubilat zajmuje zaszczytne miejsce.

Wspaniałym dziełem, powstałym z inicjatywy i przy ogromnym zaangażowaniu Ojca Profesora, jest wydany w Pallottinum Komentarz Teologiczno-Pa-

storalny do Biblii Tysiąclecia – seria dająca wręcz doskonałe wsparcie duchowe i intelektualne korzystającym z czytań mszalnych.

Dla uczczenia jubileuszy Ojca Profesora nasze Wydawnictwo planuje wydać reprint wszystkich tomów serii Pismo Święte. Wstęp – Przekład z oryginału – Komentarz (KUL – Pallottinum).

Czcigodny Ojciec Profesorze, w roku tak pięknych jubileuszy: 90. rocznicy urodzin oraz 65. rocznicy święceń kapłańskich, przesyłam najszczerze gratulacje.

Życzę obfitości Bożego błogosławieństwa, dobrego zdrowia, wspaniałego humoru i życzliwości od ludzi.

Parafrazując słowa Psalmu, chciałbym zawołać: Cóż oddamy Ojcu Profesorowi za wszystko, co nam wyświadczył? Oddamy mu naszą wdzięczność, modlitwę i radość z tego, że jest z nami i dla nas. *Deo gratias! Plurimos annos!*

Wraz z całym zespołem Wydawnictwa Pallottinum

Ks. Zbigniew Rembisz SAC
Dyrektor Pallottinum

List gratulacyjny ks. prof. Antoniego Troniny

HILAREM DATOREM DILIGIT DEUS

Ojca Hugolina spotkałem po raz pierwszy na początku studiów specjalistycznych w Szkole Biblijnej KUL w roku 1973, czyli blisko pół wieku temu. Zawsze podziwiałem Jego franciszkańską radość i pasję poznawczą w przekazywaniu słowa Bożego studentom. Wkrótce, jako początkujący asystent, zająłem w Konwikcie Księży Studentów mieszkanie po moim profesorze, ks. Stanisławie Łachu. Ojciec Hugolin mieszkał nade mną i mogłem wtedy poznać jego dodatkowe pasje poza Pismem Świętym. Słyszałem mianowicie, jak zasiada do fisharmonii i wygrywa melodie gregoriańskie. Zza drzwi mieszkania Ojca Hugolina wydobywał się z kolei zapach gotowanego obiadu. Okazało się bowiem, że jest on także utalentowanym wirtuozem, miłośnikiem muzyki kościelnej, a jednocześnie wytrawnym kucharzem, któremu gotowanie sprawiało prawdziwą przyjemność (stołówka akademicka nie mogła zaspokoić jego aspiracji).

Gdy został dziekanem Wydziału Teologicznego, podziwiałem z kolei Jego zdolności administracyjne i umiejętności mediacji, tak bardzo przydatne przy sprawowaniu tej funkcji. Nade wszystko ujmował wszystkich swą niezwykłą pracowitością, pomimo licznych wyjazdów. Najłatwiej było go spotkać w pociągu PKP relacji Lublin–Wrocław, gdyż wykładał w licznych uczelniach na Śląsku. Był w tych podróżach niezwykle kontaktowy i czynny. Chętnie nawiązywał wtedy kontakty ze studentami, pytał o kierunek studiów, proponował temat pracy magisterskiej, a nawet recenzenta. Jednocześnie głosił niezliczone rekolacje, zwłaszcza w domach zakonnych i w seminariach.

Jak Ojciec Hugolin potrafi łączyć tak rozliczne zajęcia? Myślę, że pasję apostołską przejął od św. Pawła, którego przez całe życie zgłębiał i wykładał. Bóg Ci zapłać, Drogi Ojciec Hugolinie, za Twój entuzjazm w przekazywaniu wiary: „Radosnego dawcę miłuje Bóg”.

Ks. Antoni Tronina

Twój dawny student,
a potem wieloletni współpracownik
w Szkole Biblijnej KUL

List gratulacyjny ks. prof. Antoniego Paciorka

Najczcigodniejszy Ojcie Profesorze Jubilacie!

Dziewięćdziesiąta rocznica urodzin nie jest czymś zwyczajnym. Nie jest czymś zwyczajnym także 65. rocznica święceń kapłańskich. Uczniowie i przyjaciele Ojca Profesora, do których mam zaszczyt się zaliczać, spoglądali zawsze na dostojnego Jubilata jako na kogoś niezwykle i wyjątkowego. Dzisiaj – można powiedzieć – przyzwyczajeni od dawna, że u Ojca Profesora nic nie jest zwyczajne, ale zawsze i we wszystkich wymiarach wyjątkowe, radujemy się tak niezwykle rocznicą. Wyrażając serdeczne gratulacje, wspominamy liczne dokonania naukowe, a nade wszystko rozliczne dobro, jakie zawdzięczamy Ojcu Profesorowi.

Przez długie dziesiątki lat Ojciec Profesor był niejako punktem odniesienia dla polskich biblistów, zwłaszcza jako dziekan Wydziału Teologicznego KUL, jako kierownik Instytutu Biblijnego KUL, jako prezes Biblistów Polskich. Szacunek, jakim się cieszył, wynikał nie tylko z oczywistych najwyższych kompetencji naukowych biblisty i teologa, ale z wielkiej przyjaźni, którą obdarzał wszystkich biblistów, wśród nich bardzo wielu wypromowanych przez siebie doktorów, licznych studentów biblistyki i studentów w ogóle.

Nie sposób w tym miejscu choćby skrótkowo zarysować osiągnięcia Ojca Profesora w obszarze polskiej biblistyki. Należałoby opowiedzieć o bardzo wielu pozycjach książkowych. Pisarstwo naukowe było, jak się zdaje, umiłowaną częścią aktywności Ojca Profesora. Znajdują się tutaj kilkakrotnie wydawane wstępy do Nowego Testamentu, monografie z zakresu teologii biblijnej, dotyczące chrystologii, teologii św. Pawła, teologii pierwotnego Kościoła. Wszystko to Ojciec Profesor tworzył pomimo regularnych i uciążliwych wyjazdów z wykładami do Wrocławia (Papieski Instytut Teologiczny) i Kłodzka.

Ojciec Jubilat jest, jak wiadomo, synem św. Franciszka. Wyrażało się to w wielu codziennych szczegółach. Wspomnę o jednym, może najmniej istotnym. Otóż każdego dnia od wczesnego świtu przylatywały do okna Ojca Profesora mniejsze i większe *volatilia coeli*, które odprawiawszy poranne modlitwy (któryś z Ojców Kościoła objaśniał, że ptaki rozpościerając skrzydła naśladują Krzyż Chrystusa i w ten sposób się modlą!), przystawały na parapecie okna i stukając przyjaźnie, przypominały synowi św. Franciszka i bibliście, że zgodnie ze słowami Pana Jezusa, choć „nie zną, ani nie sieją”, to jakieś jedzenie im się należy. Odważyłbym się też postawić tezę, że ptaki przylatywały ze względu na dobijające się z pokoiku Ojca Profesora inspirujące akordy muzyki. Trzeba bowiem wiedzieć, że oprócz biurka do pracy, oprócz niezliczonych książek w szafkach i poza szafkami, w małym pokoiku Ojca Profesora stało pianino (na fortepian miejsca nie było), na którym artystyczna dusza Ojca Profesora znajdowała chwi-

lę wytchnienia od tekstów greckich, hebrajskich i wszystkich innych. Warto tu wspomnieć, że Ojciec Profesor w młodości był organistą, a biblistą – o ile moje informacje są wiarygodne – został opatrznosciowo, ponieważ miał studiować w konserwatorium. Ale Pan Bóg wie, co robi, i Ojciec Hugolin został biblistą.

Ojcze Profesorze, Jubilacie! Niechaj Pan Jezus hojnie wynagrodzi długie lata, lata trudne i pracowite, ale piękne miłością Bożą, która w nich się ujawniała. A skoro wszystko w życiu Ojca ma być, jak to już wiemy, niezwykle i wyjątkowe, niech więc to będzie pełne sto lat życia w jasnej świadomości godnego wystąpienia w „dobrych zawodach”, za które Pan Jezus w swej dobroci wręcza swoim sportowcom „wieniec sprawiedliwości”.

Ks. prof. Antoni Paciorek

Trzciana, 2020 r.,
we wspomnienie św. Szymona z Lipnicy OFM

Wrocław, 23.08.2020 r.

List gratulacyjny ks. dr. hab. Sławomira Stasiaka, prof. PWT

Szanowny Ojcie Profesorze,

kiedy kilka miesięcy temu przygotowywałem biogramy biblistów, którzy po II wojnie światowej wykładali Pismo Święte w Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu, uświadomiłem sobie, że związki, jakie łączą Ojca Profesora z naszym ośrodkiem akademickim są dłuższe niż pół wieku. Jesteśmy niezwykle dumni z tego, że mamy w gronie naszych profesorów postać tak znamienitą dla nauki polskiej i europejskiej. Dziękując Bogu za wkład Ojca Profesora w kształt biblistyki polskiej w okresie dłuższym niż pół wieku, składam również osobiste podziękowania i gratulacje z okazji dziewięćdziesiątej rocznicy urodzin i sześćdziesiątej piątej rocznicy przyjęcia święceń kapłańskich. Kiedy przed ponad dwudziestu laty miałem zaszczyt pod kierunkiem Ojca przygotowywać, a następnie bronić mój doktorat, otrzymałem i zapamiętałem niezwykle cenne rady, które dotyczyły nie tylko spraw naukowych, lecz także zasad budowania relacji międzyludzkich i koleżeńskich w środowisku polskich biblistów. Dziękuję także za niewyczerpaną energię życiową i naukową, a także za pisany pod auspicjami Ojca Profesora Komentarz Teologiczno-Pastoralny do Biblii Tysiąclecia, w którym i ja miałem swój drobny udział i który z pewnością wejdzie do annałów myśli popularyzującej wiedzę biblijną.

Łączę życzenia czerstwego zdrowia i dalszych sił do inspirowania nas, swoich uczniów do jeszcze lepszej służby słowu Bożemu.

Ks. dr hab. Sławomir Stasiak, prof. PWT

Prorektor ds. promocji i współpracy z zagranicą
Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu

List gratulacyjny ks. prof. dr. hab. Mariusza Rosika

Najdostojniejszy Jubilat

Ojciec prof. dr hab. Hugolin Langkammer OFM

Czcigodny Jubilat Ojciec Profesor Hugolin Langkammer od dziesięcioleci związany jest z Wrocławiem i Dolnym Śląskiem. Już pół wieku temu (od 1970 r.) prowadził wykłady na Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu. Dwukrotnie także był rektorem i profesorem biblistyki w Wyższym Seminarium Duchownym Ojców Franciszkanów w Kłodzku. Dolnośląskie środowisko akademickie ma więc mu bardzo wiele do zawdzięczenia. Setki alumnów i osób świeckich z zapartym tchem słuchało jego wykładów. Wielu miało zaszczyt napisać prace magisterskie i doktorskie pod okiem jednego z absolutnie największych polskich biblistów. W Wydawnictwie Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, a także w Wydawnictwie Ojców Franciszkanów, ukazały się dziesiątki książek, które wyszły spod pióra Ojca Profesora. Dostojny Jubilat swoją pracą łączył – i do dziś łączy – te dwa ważne ośrodki studiów teologicznych w Polsce, jakimi są Lublin i Wrocław.

Z okazji 90. rocznicy urodzin i 65. rocznicy święceń kapłańskich wyrażam ogromną wdzięczność Najdostojniejszemu Jubilatowi za lata pracy naukowej i dydaktycznej w środowisku wrocławskim, za przekazaną rzetelną wiedzę biblijną, a także za kształtowanie w nas – uczniach Ojca Profesora – chrześcijańskiego oglądu świata i bardzo wnikliwego spojrzenia na Kościół i jego rolę we współczesności. Nauka ta była i wciąż jest nam przekazywana nie tylko podczas wykładów akademickich, ale także na niwie duszpasterskiej, zwłaszcza podczas różnego rodzaju rekolekcji, które Ojciec Profesor wygłosił w dziesiątkach dolnośląskich parafii.

Drogi Ojciec Profesorze, Dostojny Jubilacie!

Sobór Watykański II zachęcał, aby przez częstą lekturę Pisma Świętego „rozbudzać serdeczne i żywe umiłowanie Pisma Świętego” (KL 24) tak, aby ci wszyscy, którzy „zajmują się pracowicie posługą słowa, dzięki wytrwałej lekturze i starannemu studium przyłgnęli do Pisma Świętego, aby żaden z nich nie stał się próżnym głosicielem słowa Bożego na zewnątrz, nie będąc wewnątrz jego słuchaczem” (KO 25), i „aby tym obficie zastawić wiernym stół słowa Bożego” (KL 51). Te soborowe wezwania stały się treścią Twego kapłańskiego życia. Wyrażam za to ogromną wdzięczność w imieniu Instytutu Nauk Biblijnych Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu i całego środowiska akademickiego Dolnego Śląska. *Ad multos annos!*

ks. prof. Mariusz Rosik

Dyrektor Instytutu Nauk Biblijnych
Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu

List gratulacyjny O. Adama R. Sikory OFM WT UAM Poznań

Dostojny Jubilat

Ojciec prof. dr hab. Hugolin H. Langkammer OFM

Z okazji wspniania Jubileuszu – 90. urodzin i 65 lat kapłaństwa – pragnę złożyć Tobie, Ojciec Profesorze, serdeczne gratulacje i życzenia.

Należysz, Ojciec Profesorze, do najbardziej rozpoznawalnych biblistów nie tylko w środowisku polskim, ale w szeroko rozumianym świecie biblijnym. Twoje imponujące dokonania, zaprezentowane w jakże licznych publikacjach naukowych, monumentalnych pozycjach książkowych i artykułach w języku polskim i w językach obcych, wraz z Twoją długoletnią działalnością dydaktyczną i organizacyjną zaznaczyły się bardzo wyraźnie i trwale, w pejzażu naukowym XX i XXI wieku. Nie sposób wyobrazić sobie dzisiejszej biblistyki polskiej bez Twojego dorobku naukowego, ale i w pewnym sensie duchowego, który trwa i przekazywany jest przez Twoich licznych uczniów. Wielu spośród nich prowadzi już dzisiaj samodzielną działalność naukową na krajowych i zagranicznych uczelniach. Grono korzystających z tego dorobku poszerzają oczywiście także odbiorcy owoców Twoich prac naukowych, pogłębiający nie tylko w ten sposób swoją wiedzę, ale niejednokrotnie kontynuujący zainicjowane przez Ciebie, Ojciec Profesorze, kierunki badań.

Jednak poza wymiarem czysto naukowym godna podkreślenia jest przede wszystkim Twoja postać jako człowieka, kapłana i franciszkanina. Promowanie przez Ciebie z wielką życzliwością nowej kadry naukowej, służenie studentom, doktorantom, a potem także młodym pracownikom naukowym swoimi bogatymi zasobami bibliotecznymi, swoim życiowym doświadczeniem i mądrymi radami, pozostawiło w wielu z nich niezapomniany obraz nie tylko wybitnego naukowca, ale i troskliwego Ojca, zainteresowanego zarówno intelektualną, jak i duchową kondycją wychowanków czy młodych naukowców, stawiających na uczelni pierwsze kroki. Dzielenie się przez Ciebie doświadczeniem życia kapłańskiego, widoczne przede wszystkim w niestrudżonym głoszeniu słowa Bożego zarówno w niezliczonych homiliach, kazaniach, prelekcjach, jak i prowadzonych rekolacjach dla różnych środowisk w Polsce i zagranicą, ukazuje budujący obraz gorliwego pasterza, harmonijnie łączącego pracę naukową z pracą apostolską. W Twojej duchowej sylwetce wyraźny jest także rys franciszkański. Prostota, bezpośredniość, pogoda ducha, życiowy optymizm, to tylko niektóre cechy rzucające się w oczy przy pierwszym kontakcie z Tobą, Czcigodny Ojciec Jubilacie. Wszystko to razem wzięte tworzy obraz zintegrowanego wewnątrznie Nauczyci-

ciela i Pasterza zarówno wychodzącego naprzeciw aktualnym wyzwaniom świata, jak i z miłością próbującego przyjść z pomocą każdemu w jego potrzebach.

Jako jeden z wypromowanych przez o. Hugolina doktorów, utrzymujący od ponad trzydziestu lat braterski i naukowy kontakt z Ojcem Profesorem, pragnę wyrazić przy tej niezwyklej okazji moją wdzięczność zarówno za przekazaną wiedzę biblijną, jak i za okazywaną pomoc i cenne rady. Ze wzruszeniem przeżywam dzisiaj z Tobą, drogi Ojciec Profesorze, kolejny jubileusz, dziękując Bogu za dar Twojej osoby. Od chwili poznania Ciebie ponad czterdzieści lat temu, jesteś dla mnie osobiście w wielu zagadnieniach naukowych ważnym punktem odniesienia. Twoja imponująca erudycja i wyważone opinie stanowią bezcenny punkt oparcia w kontynuowanych, na już ściśle określonych polach, badaniach naukowych. Przez wszystkie te lata mogłem też zawsze liczyć na Twoje życzliwe doradzanie także w różnych kwestiach pozanaukowych.

Z okazji Jubileuszu pragnę dołączyć do serdecznych życzeń składanych Tobie także na tym forum. Drogi Ojciec Profesorze, niech błogosławieństwo Pana pozwala Ci jak najdłużej i jak najowocniej służyć Kościołowi i każdemu potrzebującemu człowiekowi swoją mądrością i dobrocią. Niech Pan obdarzy Cię zdrowiem i siłami w radosnym spełnianiu Twego powołania w duchu św. Franciszka z Asyżu.

o. Adam R. Sikora OFM

Opole, dn. 11.07.2020 r.

List gratulacyjny o. prof. Andrzeja S. Jasińskiego OFM, Uniwersytet Opolski

W życiu najważniejsze są spotkania i trwałe przyjaźnie. To one mają decydujący wpływ na rozwój i sięganie po najważniejsze cele życiowe. U zarania mego życia zakonnego miałem to szczęście spotkać dwóch wielkich Współbraci. Pierwszym z nich był o. Prowincjał Damian Szojda OFM, a drugim jego Przyjaciel o. Profesor Hugolin Langkammer OFM. Pierwszy był moim mistrzem franciszkanizmu, a drugi mistrzem naukowego studium Pisma Świętego.

Czcigodnego Jubilata o. Profesora Hugolina Langkammera poznałem na seminarium naukowym, które prowadził w latach 70. ubiegłego wieku w naszym franciszkańskim Wyższym Seminarium Duchownym w Katowicach-Panewnikach. Wówczas, gdy przybywał do naszego klasztoru, zawsze wygłaszał znakomity wykład z różnych dziedzin biblistyki. Podziwiałem Jego erudycję, profesjonalizm, ogrom wiedzy oraz niezwykle szerokie horyzonty intelektualno-duchowe. Będąc na początku drogi zakonnej oraz formacji filozoficzno-teologicznej, mogłem czuć się przytłoczony tak znakomitą osobą, która osiągnęła status biblisty o wymiarach światowych. Bliższy kontakt z Profesorem podczas spotkań na seminarium naukowym usuwał jednak wszelkie obawy i kompleksy. Szybko poznałem, że ogromna wiedza, którą posiadał franciszkański Uczony, w niczym nie utrudniała kontaktu ze studentami. Wprost przeciwnie, Ojciec Profesor mówił do nas w taki sposób, by zachęcić do wysiłku intelektualnego i duchowego. Dał nam do zrozumienia, że każdy z nas może również podjąć się wielkiego trudu i wkroczyć na drogę najwspanialszych studiów, jakie zna ludzkość: studia z biblistyki. Wkrótce otrzymałem problematykę mojej pracy magisterskiej, która odnosiła się do kwestii figur typologicznych użytych przez św. Pawła w Liście do Rzymian. Było to rzucenie mnie na „głęboką wodę”. W ówczesnych czasach wyższe seminarium duchowne kończyło się pracą dyplomową, która była jedynie „większym wypracowaniem”. Zgłaszając się na seminarium naukowe prowadzone przez Ojca Profesora, zdecydowałem się na pisanie pracy magisterskiej, która miała być bronią w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, na którym Ojciec Jubilat był w tym czasie kierownikiem Instytutu Biblijnego. Cenne wskazówki, jakie zawsze otrzymywałem na seminarium naukowym, pozwoliły mi na sfinalizowanie magisterium, a następnie podjęcie studiów z biblistyki w katedrze prowadzonej przez Ojca Profesora na tej prestiżowej uczelni lubelskiej.

W Lublinie przekonałem się jeszcze bardziej o kompetencjach naukowych i dydaktycznych Jubilata. Byłem dumny z ogromu publikacji autorstwa Ojca

Profesora, które były pionierskimi w polskiej i światowej literaturze (zarówno monografie, jak i artykuły). Jako doktorant otrzymałem bardzo dużo swobody w toku redakcji pracy. Profesor wkraczał jedynie wówczas, gdy pojawiał się poważny problem. Kilka jego uwag szybko usuwały moje wątpliwości i mogłem kontynuować opracowanie. Postępowanie Ojca Jubilata mogę porównać do „gry” arcymistrza szachowego, który rozgrywa równocześnie partię z bardzo wieloma innymi graczami, podchodząc do stolika i niemal błyskawicznie podejmując decyzje, w którym miejscu postawić wybraną figurę. Podobnie postępował Ojciec Profesor. Na naszym seminarium doktoranckim było kilkunastu studentów. Każdy przychodził z problemem. Pisaliśmy z bardzo różnych tematów biblijnych. Przygotowywaliśmy pytania do Profesora, który niemal natychmiast dawał nam fachowe wskazówki, pozwalające na kontynuowanie pracy. W takich wskazówkach pojawiał się ogrom nazwisk biblistów z całego świata i ich publikacji, tych wszystkich, które winniśmy uwzględnić w naszych badaniach. Nie tylko znał światową literaturę, lecz zawsze dawał nam krytyczną recenzję każdego opracowania, tym samym uczył nas ostrożnego korzystania z publikacji.

Ojciec Profesor zawsze stawał po stronie studenta, zawłaszcza w chwilach trudnych, gdy pojawiały się kryzysy i zniechęcenia. Doskonale wiedział, że takie stany mogły zaistnieć, gdy w owym okresie w Polsce boleśnie przeżywaliśmy strajki, a następnie stan wojenny. Jego dewizą było, byśmy robili swoje. Sam dawał nam przykład, pracując nad kolejnymi tekstami i otwierając nam nowe horyzonty pracy badawczej.

W swoim długim i bogatym życiu naukowym i dydaktycznym Profesor miał dziesiątki tysięcy studentów w wielu ośrodkach akademickich w kraju i w różnych państwach europejskich oraz w Ameryce Północnej. Setki z nich obroniło u Jubilata magisterium, dziesiątki doktoraty. Aktualnie wielu uczniów Profesora jest samodzielnymi pracownikami na wszystkich wydziałach teologicznych w Polsce. Ojciec Jubilat stworzył szkołę biblistów, która służy Kościołowi na całym świecie.

Chciałbym na zakończenie powrócić do motywu „spotkania”. Jestem jednym z wielu szczęśliwców, którym przypadł zaszczyt spotkania na trwałe Ojca Jubilata. Z wielką dumą mogłem na całym świecie mówić, że jestem uczniem najwybitniejszego polskiego biblisty. Nazwisko Ojca Profesora otwierało przede mną drzwi wielu instytucji naukowych, a także pozwalało na rozmowy o stanie biblistyki polskiej i zagranicznej. Ostatnie publikacje Jubilata, m.in. *Księga Syrachy. Wstęp, przekład z oryginału, komentarz, ekskursy oraz Wyznanie wiary Kościoła jako program mojego życia chrześcijańskiego*, świadczą o nieustannej aktywności pisarskiej Profesora oraz o dalszym wzbogacaniu naszych środowisk akademickich i duszpasterskich o literaturę posiadającą najwyższe parametry naukowe i pastoralne.

o. Andrzej S. Jasiński OFM

Moje przyczynki do jubileuszu O. Prof. dr. hab., dr. nauk biblijnych Hugolina Helmuta Langkammera OFM

„Wierny bowiem przyjaciel potężną obroną, kto go znalazł,
skarb znalazł. Za wiernego przyjaciela nie ma odpłaty ani
równej wagi za wielką jego wartość.

Wierny przyjaciel jest lekarstwem życia; znajdą go bojący
się Pana” (Syr 6,14-16).

Ojciec Prof. dr. hab. dr. nauk biblijnych Hugolin Helmut Langkammer, zakonnik franciszkański prowincji św. Jadwigi, osoba niezwykle znana w świecie nauk biblijnych.

Ojciec Hugolin po zakończonych studiach w Lublinie został skierowany do Rzymu, gdzie studiując Pismo Święte na Papieskim Instytucie Nauk Biblijnych, w krótkim czasie zdał egzamin licencjacki i doktoryzował się z teologii biblijnej. Po jego powrocie do Polski Prymas Tysiąclecia Stefan kardynał Wyszyński proponował mu pracę na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Po II wojnie światowej Prowincja św. Jadwigi Zakonu Braci Mniejszych była bardzo osłabiona personalnie, dlatego każda para rąk zarówno w klasztorach, jak i w Wyższym Seminarium Duchownym była wręcz na wagę złota. W tej sytuacji władze prowincji początkowo nie mogły pogodzić się z decyzją Prymasa Polski dotyczącą zatrudnienia o. Hugolina na Wydziale Teologicznym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Mimo że o. Hugolin zamieszkał w Lublinie, nie zerwał kontaktów z rodziną prowincją zakonną i chętnie przyjeżdżał pociągiem na wykłady do Kłodzka, a potem także na Fakultet Teologiczny we Wrocławiu.

Nadszedł czas, aby wspólnie z Ojcem Profesorem cieszyć się nie tylko jego niesamowitymi dokonaniem na polu teologii biblijnej, ale także jego 90-tymi urodzinami i 65-leciem kapłaństwa.

Grono czcigodnych gratulantów na pewno zwróci uwagę na wiele pięknych cech osobowościowych, zakonnych i kapłańskich Ojca Jubilata, a uwaga zostanie skupiona przede wszystkim na dokonaniach naukowych i jego niesamowitej, wieloletniej niestrudzonej pracowitości.

Moje pierwsze spotkanie z Ojcem Profesorem miało miejsce w 1977 roku. Podjąłem wówczas decyzję o wstąpieniu do zakonu franciszkanów. Pomyślałem wtedy: dobrze byłoby mieć, i jeszcze lepiej przeczytać, jakąś teologiczną książkę. Pracowałem wtedy na budowie i nie miałem wiele czasu na jakąkolwiek lekturę. Będąc w Opolu, często przechodziłem obok Księgarni św. Jacka. Kiedyś z ciekawością wszedłem do środka. Było to chyba pierwszy raz i moim oczom

niemal natychmiast ukazała się na półce książka *Hymny Chrystologiczne Nowego Testamentu. Najstarszy obraz Chrystusa* autorstwa o. Hugolina Langkammera OFM. Zakupiłem tę książkę i pełen radości wyszedłem z księgarni w poczuciu, że nareszcie mam teologiczną książkę, z którą pojedę do nowicjatu. Jednak moja radość była krótkotrwała. Człowiek z wykształceniem technicznym nie był w stanie bez przygotowania teologicznego oraz biblijnego zrozumieć treści w niej zawartej. Nawet konfrontacja z Pismem Świętym nie zdała się na wiele. Wtedy, nie znając jeszcze o. Hugolina, pomyślałem sobie, że autor tej książki musi być niezmiernie mądrym człowiekiem. Nie musiałem zbyt długo czekać na potwierdzenie, gdyż w nowicjacie o. Metody, magister nowicjatu, opowiedział nam o tym szczególnym współbracie, który należał do naszej prowincji św. Jadwigi.

W Wyższym Seminarium Duchownym poznawaliśmy naszych profesorów. Starsi alumni najbardziej straszili nas o. Ambrożym Lubikiem, który uczył filozofii. Ojca Hugolina spotkałem pierwszym raz na korytarzu klasztornym. Po pozdrowieniu zapytał mnie zaraz o obrane imię zakonne. Na drugim roku mieliśmy z nim wykłady z Pisma Świętego. Miał w sobie wiele ciepła, a w czasie wykładów wtrącał różne wątki z życia na KUL-u, których z ciekawością wszyscyśmy słuchali. Był to też dla niego trudny czas, bo zmarli jego rodzice – najpierw ojciec, a niedługo po nim matka. Wydarzenia te spowodowały, że nie miał już najbliższej rodziny.

W czasie klerykatu często woziłem go samochodem. Był to też dla mnie okres, w którym nasze relacje stawały się coraz bliższe. Jadąc z nim do Opola czy do jego ciotki do Pisarzowic pod Pyskowicami, odwiedzaliśmy także moich rodziców. W moim domu rodzinnym wszyscy bardzo się cieszyli, gdy przyjechał Ojciec Profesor. Z moim śp. Tatą chodzili na długie spacery do lasu. U ciotki w Pisarzowicach najbardziej z jego wizyt cieszyły się dzieci, bo zawsze otrzymywały mały prezent. Dzięki temu on poznał moją rodzinę, a ja jego.

Kiedy otrzymałem święcenia kapłańskie, pozostałem w klasztorze w Kłodzku. Często spacerowaliśmy razem wzdłuż Nysy Kłodzkiej. Te momenty były niezwykle, jak i opowieści, które im towarzyszyły. Namawiał mnie bym poszedł na studia do Lublina. Kiedy władze zakonne wyraziły zgodę, bym podjął studia w zakresie historii Kościoła, o. Hugolin był wtedy dziekanem Wydziału Teologicznego KUL w Lublinie. Wówczas rozpoczął się dla mnie kolejny okres, w którym rozwijała się nasza przyjaźń. Wtedy widziałem i doświadczałem, jak o. Hugolin dbał o swoich studentów, jak bardzo zależało mu, byśmy pisali rozprawy doktorskie. Swoich doktorów kierował do Rzymu na studia i licencjat biblijny. Jestem dumny z tego, że moi współbracia franciszkanie – o. Sebastian Jasiński czy o. Adam Sikora – są profesorami biblistyki na znanych uniwersytetach. Z mojej prowincji u o. Hugolina doktoryzował się o. Ryszard Maraś. Do tego grona trzeba zaliczyć również innych kapłanów diecezjalnych i zakonnych.

Niesamowitą mądrość o. Hugolina można było zauważyć na różnych szczeblach uniwersyteckich, także wtedy, kiedy jako dziekan prowadził obrony rozpraw doktorskich. Niemal zawsze jego spostrzeżenia i pytania świadczyły o niezwykłej erudycji tego człowieka.

W czasie studiów w Lublinie miałem okazję poznać wielu jego dobrych przyjaciół. Wozilem go często do Wielkolasu, niewielkiej lubelskiej wioski, gdzie odpoczywał i pracował naukowo. Dziadek, u którego się zatrzymywał, choć prosty rolnik, miał w sobie wiele mądrości i cenił sobie wizyty Ojca Profesora. Często długo ze sobą rozmawiali. Lubelscy przyjaciele o. Hugolina stali się wówczas moimi przyjaciółmi. Mile wspominam niedzielne popołudnia u Państwa Rojków. Z Lublina odwoziłem Ojca Profesora pociągiem do Szczawnia Zdroju, gdzie przez lata spędzał Boże Narodzenie u Sióstr Franciszkanek Szpitalnych.

W Szczawnie Zdroju także miał wielu przyjaciół. Śmiałem się, idąc z nim alejkami parku zdrojowego, że znają go także wszystkie psy w Szczawnie, bo był ich wielkim miłośnikiem. Dla Hektora, który pilnował posesji sióstr, kupował u p. Aleksandra kości. Mnie zamykał w klasztorze i wypuszczał psa, którego się bałem, a wszystko po to, bym pisał pracę doktorską.

Był to czas, kiedy poznałem w Szczawnie (dziś znanego i cenionego) chirurga prof. Krzysztofa Grabowskiego oraz jego małżonkę Ewę i jej rodziców.

Po ukończeniu studiów zostałem przełożonym klasztoru seminaryjnego w Kłodzku. I po dzień dzisiejszy wspominam przyjaźń rasowego Ślązaka – o. Hugolina i rasowego Lwowiaka – o. Patryka Krotowicza. Byli niesamowicie zaprzyjaźnieni. Co prawda różnili się politycznie, ale nie przeszkadzało im to, by żywić wobec siebie uczucia przyjacielskie. Ojciec Hugolin bardzo mocno przeżył śmierć o. Patryka.

Moje relacje z o. Hugolinem nie zmieniły się nawet wtedy, gdy przez dziewięć lat sprawowałem urząd ministra prowincjalnego w prowincji św. Jadwigi we Wrocławiu. Gdy był we Wrocławiu siedzieliśmy w prowincjałacie. Przychodził do nas także o. Patryk, który miał wielkie poczucie humoru. Wspominali wtedy ich pobyt we Wrocławiu w latach pięćdziesiątych i spędzane wakacje na Helu oraz przytaczali wiele innych opowieści z życia zakonnego. Miło było tego słuchać. Prawie każdego roku odwoziłem go na zastępstwa do Bad Kissingen i Mellersdorf, gdzie wakacje często spędzali bracia Ratzingerowie. Wszyscy cieszyli się z jego przyjazdu, a on czuł się tam jak u siebie w domu.

Gdy przyszedł czas emerytury profesorskiej, Ojciec Profesor Hugolin na stałe zamieszkał we Wrocławiu. Kiedy przyjeżdżam na wykłady, to on zawsze czeka. Siedzimy sobie wtenczas w pokoju profesorskim. Standardowym jego zapytaniem jest: „czy Błażej wszystko ma, albo coś potrzebuje?”. Niekiedy wieczorem zabieram go na spotkanie do domu Państwa Grabowskich. Tam wszyscy mówią do niego z niezwykłą czułością: „Wujciu”.

Na zakończenie jeszcze jedno spostrzeżenie, które należy wyrazić o o. Hugolinie. Kiedyś późnym wieczorem, będąc w drodze na rekolekcje, zatrzymałem się we Wrocławiu. W bibliotece paliło się światło. Byłem pewny, że bibliotekarka zapomniała go zgasić. Podeszedłem do drzwi i zobaczyłem o. Hugolina przy pracy naukowej. Poprawiał napisany przez siebie tekst. Nie przeszkadzałem mu i podziwiałem. Niesamowity człowiek.

Czcigodny O. Profesorze, mentorze po ścieżkach historii biblijnych!

Wraz z pragnieniem wstąpienia do nowicjatu, stanąłeś na drodze mojego zakonnego i kapłańskiego powołania. A chociaż wówczas nie rozumiałem wiele z tego, co czytałem, nie znałem Ojca jeszcze, to byłem pewny, że autor książki jest nie tylko niezwykle mądrym człowiekiem, ale w pełni oddany temu, o czym pisał.

Miałem zaszczyt poznać Cię, Ojciec Hugolinie, nie tylko jako wykładowcę, który z pasją i zamiłowaniem starał się uwypuklić wartości płynące z Pisma Świętego, ale przekazywałeś nam, że chociaż człowiek zmienił się na przestrzeni wieków, to historie biblijne, problemy ludzi oraz pragnienia obcowania człowieka z Bogiem nadal są aktualne.

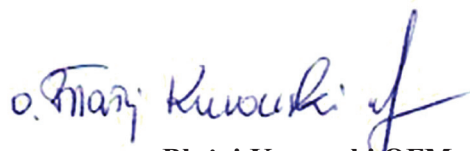
Bogu niech będą dzięki, że miałem sposobność poznać Cię również od innej, bardziej prywatnej strony. Początkowa relacja mistrz–uczeń stopniowo przerażała się w przyjaźń. Pozwoliłeś mi wejść do grona Twojej rodziny, a moi najbliżsi również traktują Cię jako członka rodziny.

Dziękuję Ci za kroczenie ze mną. Dziękuję za niezmierną, nieograniczoną niczym sympatię, którą darzysz mnie od tak wielu lat.

Przyjmij z okazji Twego podwójnego jubileuszu 90-lecia urodzin oraz 65-lecia życia kapłańskiego najserdeczniejsze życzenia. Niech Bóg udziela Ci zdrowia oraz nieprzemijającej pogody ducha, obdarzy Cię kolejnymi błogosławieństwami, wspomaga, gdy brzemię i jarzmo życia będą zdawać się już nie do uniesienia, dodaje natchnienia, gdy zapragniesz głosić Boże Słowo.

Dla wielu ludzi, nie tylko współbraci w życiu zakonnym i kapłaństwie, jesteś wzorem pracowitości, sumienności, oddania się całym sercem i duszą sprawom Bożym, których rozprzestrzenianiem zajmujesz się już od 65 lat.

Życzę Ci dalszego, pięknego kroczenia z Bogiem, z ludźmi darzącymi Cię miłością, podziwiającymi każde dokonanie Twego życia. Dziękujemy Ci za wszystkie trudy wznoszone na chwałę Bożą, za bycie kimś więcej niż tylko wykładowcą, współbratem. Niech Matka Boska otacza Cię Swym maczynym płaszczem i wznosi do Swego Syna prośby, które zanosisz ku Niej.

o. Błażej Kurowski OFM

Wrocław, dnia 15.07.2020 r.

**List gratulacyjny prof. dr hab. med. Krzysztofa Grabowskiego,
Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu**

Wielebny Jubilat

Ojciec prof. dr hab. Hugolin Langkammer OFM

Ojciec Profesor Hugolin Langkammer, franciszkanin, były dziekan Wydziału Teologicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, jeden z największych polskich biblistów, autor ponad setki książek, promotor 65 doktoratów z zakresu teologii. Znany i doceniany ze względu na wykłady i dorobek naukowy w ośrodkach uniwersyteckich Niemiec, Austrii, Belgii, Francji, Luksemburga, Izraela, Włoch, Węgier i Stanów Zjednoczonych. W 1994 r. odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. W 1997 r. American Biographical Institute nadał o. Hugolinowi tytuł „Człowieka Roku”. W 2000 r. został uhonorowany Medalem Prezydenta Miasta Lublina. W grudniu tego roku dostojny Jubilat kończy 90 lat.

Drogi Wujciu, znamy się 46 lat (od 1974 r.). Poznaliśmy się w Szczawnie Zdroju u rodziców Ewy, obecnie mojej żony. Po tak oficjalnym wstępie, który przedstawia sylwetkę znanego naukowca, pragnę przywołać wiele osobistych wspomnień z naszych spotkań na przestrzeni tych lat, spotkań, które zawsze odbywały się w miłej, życzliwej i radosnej atmosferze. Bardzo wesołe i jednocześnie uroczyste były spotkania świąteczne, a szczególnie Wigilie Świąt Bożego Narodzenia w Szczawnie Zdroju z obowiązkową Pasterką w kaplicy Sióstr Franciszkanek, celebrowaną przez Wujcia Hugolina, później nazywanego Wujciem Guciem przez naszego syna Wojtkę, który zawsze służył do Mszy Świętej. Do obowiązku świątecznego odpoczynku należały spacer po Szczawnie Zdroju i na Wzgórze Gedymina, często w towarzystwie Wojtki i jego pieska Dropsa. Wyprawy te obfitowały w dyskusje naukowe z zakresu medycyny z mojej strony i rozważań teologicznych prowadzone w sposób przystępny ze strony Wujcia. Do bardzo przydatnych zaliczam dyskusje i uwagi odnośnie do drogi naukowej. Habilitowałem się w 1995 r. i w przygotowaniu do habilitacji wykorzystałem te uwagi. Przy okazji naszych kontaktów pojawiali się ojcowie franciszkanie: Błażej, Bonawentura, Damian, Idzi i wielu innych. Z tamtych czasów przetrwała przyjaźń i dobre kontakty z o. Błażejem. Razem z Ewą mieliśmy zaszczyt uczestniczyć w jubileuszu 40-lecia kapłaństwa Wujcia. Z tego czasu wspominam koncert organowy w wykonaniu o. Hugolina, który miał miejsce po zakończeniu oficjalnych uroczystości w pustym Kościele Franciszkanów w Kłodzku o późnej, prawie nocnej porze. W 2000 r. w listopadzie uczestniczyliśmy w Lu-

blinie w uroczystości podsumowującej pracę o. Hugolina na KUL-u. Uroczystość ta była połączona z 70-leciem urodzin oraz nadaniem tytułu Honorowego Obywatela Miasta Lublin. W 2005 r., w 50. rocznicę święceń kapłańskich, KUL wydał książkę pamiątkową *Deus meus et omnia* ku czci Ojca Profesora Hugolina Langkammera OFM. Dostałem zaszczytu umieszczenia w tej książce artykułu „Prawda o stanie zdrowia w relacji pacjent lekarz”. Muszę podkreślić, że Wujcio Hugolin zawsze pamiętał o mnie i mojej żonie Ewie i przy każdej okazji przekazywał nam swoje kolejne książki, które są ważnymi pozycjami w naszej bibliotece. Do niezwykle cennych i przydatnych na co dzień zaliczamy: *Słownik biblijny*, *Podręczny słownik antropologii biblijnej*, *Mały słownik archeologii biblijnej*, *Teologia biblijna Starego i Nowego Testamentu* oraz wiele innych. Ostatnie ponad 500 stronicowe dzieło *Księga Syracha. Wstęp, przekład z oryginału, komentarz, ekskursy* jest dowodem na mistrzowski warsztat naukowy Wujcia Hugolina. Jako medyk i chirurg dostrzegam w tym dziele ogrom pracy poparty ekspercką znajomością zagadnienia z wzorowym wykorzystaniem piśmiennictwa – *chapeau bas*. Jako chirurg zostałem wybrany przez Wujcia do leczenia, na szczęście były to operacje z przyczyn łagodnych. Wszystkie ważne wydarzenia były przeplatane wzajemnymi przyjacielskimi wizytami, początkowo u moich wspaniałych teściów w Szczawnie Zdroju, a potem u nas w domu we Wrocławiu, a także u Wujcia na Karłowicach. Pamiętam, jak Wujcio stymulował mnie do mnożenia dorobku naukowego, co w 2007 r. zaowocowało tytułem profesora, który otrzymałem z rąk prezydenta Lecha Kaczyńskiego.

Drogi, Kochany Wujciu Guciu, Dostojny Jubilacie, życzymy Tobie ogromu łask Bożych, dalszego dobrego zdrowia i życzliwych ludzi wokół Twojej osoby.

Krzysztof Grabowski
z Ewą i synem Wojtkiem

Lublin, 29 czerwca 2020 r.,
Uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła

**List gratulacyjny ks. prof. dr. hab. Mirosława S. Wróbla,
Kierownika Sekcji Nauk Biblijnych KUL**

Czcigodny Ojciec Profesorze,
Dostojny Jubilacie,

Z okazji 90. rocznicy urodzin oraz 65. rocznicy święceń kapłańskich w imieniu Profesorów i Studentów Sekcji Nauk Biblijnych KUL pragnę złożyć najlepsze życzenia i wyrazy uznania słowami Jezusa wypowiedzianymi w Ewangelii według św. Mateusza do sługi, który potrafił umiejętnie wykorzystać i pomnożyć otrzymane talenty: „Dobrze, sługo dobry i wierny! Byłeś wierny w rzeczach niewielu, nad wieloma cię postawię: wejdź do radości twego pana!” (Mt 25,21.23). Dzisiaj razem z Tobą z wielką radością spoglądamy na wspaniałe dzieła, których dokonałeś podczas swojego życia: tytuły naukowe, publikacje i projekty naukowe, wygłoszone wykłady, promocje doktorskie i magisterskie, wygłoszone rekolekcje i konferencje duchowe. Radość łączymy z wdzięcznością. Dziękujemy z całego serca za ducha franciszkańskiego, którym ubogacasz tak wiele środowisk w Polsce i za granicą. Dziękujemy za dobro i pokój, które rozsiewasz, czerpiąc inspirację z Ewangelii – czytanej i studiowanej w harmonii *ratio et fides*. Dziękujemy, że jako wielki erudyta i mistrz słowa, pozostajesz zawsze Sługą Ewangelii zasłuchanym w słowo Boże – źródło wiary, nadziei i miłości. Dziękujemy za tak wiele myśli egzegetycznych, literackich, socjologicznych, psychologicznych i teologicznych, które przekazujesz nam w swoich publikacjach i wykładach. Spoglądając na Twoje życie, możemy się uczyć, że do wielkich rzeczy dochodzi się dzięki pracowitości i genialnej duchowej bystrości, a jednocześnie z prostotą, pokorą, humorem i dystansem do rzeczywistości. Dziękujemy za wielkie naukowe inspiracje, a jednocześnie za wspaniałe koncerty i wyśmienite potrawy, którymi częstowałeś nas w swoim gościnnym mieszkaniu w konwiku KUL. Dziękujemy za dzielenie się duchem umiłowania natury, zwłaszcza za zachęty do przechadzek na łonie natury, oraz za ukazywanie przywiązania i wierności tak wielu czworonożnych przyjaciół człowieka. Zawsze z wielkim podziwem patrzymy na talent wychowania i tresury, kiedy to najgroźniejsze psy stają się przy Ojcu Profesorze jak pokorne baranki.

Dzisiaj dziękujemy Bożej Opatrzności za osobę Ojca Profesora i wszelkie dobro, które na przestrzeni 90 lat mogliśmy wszyscy doświadczyć. Dziękujemy za aktualne zaangażowanie w finalizację serii komentarzy naukowych KUL do Pisma Świętego Starego i Nowego Testamentu w Wydawnictwie Pallottinum, za

publikacje tworzone w duchu pulsującego dziś serca Kościoła oraz za wszelkie naukowe impulsy i projekty. Modlimy się, aby Duch Święty nieustannie oświecał Twoje dalsze twórcze życie, a Matka Wcielonego Słowa ochraniała Cię zawsze płaszczem swej opieki. Pragniemy życzyć Ojcu Profesorowi dalszych cudownych lat życia, posługując się nie tradycyjną pieśnią *Sto lat*, ale rymowaną ks. infułata Grzegorza Pawłowskiego z Izraela: „Nie zależy mi na tym życiu, dlatego mogę opuścić ten świat nawet w wieku stu dwudziestu lat”. *Ad multos annos!*

Z wyrazami szacunku i wdzięczności
Ks. Mirosław S. Wróbel